

מבוא לסוציולוגיה ללא-סוציולוגים (204.1001)

מנהל אקדמי של הקורס המתקשב : ד"ר דנה זרחין
שעת קבלה : באמצעות זום (zoom) יום ג' בשעה 16:00 בתיאום מראש.
דוא"ל : dzarhin@soc.haifa.ac.il

עוזרת הוראה : גבי ניצן בייקר
שעת קבלה : יום ג' 16:00-17:00 בתיאום מראש.
דוא"ל : nitzango0@gmail.com

תיאור הקורס : הקורס מבוא לסוציולוגיה מהווה שער כניסה לסוציולוגיה כגוף ידע, פרספקטיבה וגישה מחקרית ייחודית במדעי החברה. הקורס נועד להקנות לסטודנט/ית מושגי יסוד בסוציולוגיה ולערוך היכרות ראשונית עם הפרדיגמות המרכזיות של הסוציולוגיה. במהלך הקורס יפגשו הסטודנטיות/ים את התחומים המרכזיים בהם עוסקת הסוציולוגיה, ובכלל זה סוציולוגיה של אי-שוויון, סוציולוגיה של ארגונים, סוציולוגיה כלכלית וסוציולוגיה פוליטית.

קורס מתקשב : שיעורי הקורס ניתנים על ידי מרצי החוג לסוציולוגיה במתכונת של הרצאה, כל מרצה בהתאם לתחומי המחקר שלו/ה. בכל יום ראשון נעלה הרצאה מוקלטת חדשה לאתר הקורס. באתר הקורס מופיעים גם פריטי הקריאה וחומרים נוספים.

על הסטודנטיות/ים מוטלת החובה להתעדכן באופן שוטף בפרסומים ובהודעות באתר הקורס.

אתר הקורס : <https://mw11.haifa.ac.il/course/view.php?id=6316>

חובות :

- (1) צפייה בהרצאות המתקשבות באתר הקורס.
- (2) קריאת חומרי הקריאה המשויכים לכל הרצאה.
- (3) בחינת גמר אמריקאית. הידע הנדרש לבחינה כולל את ההרצאות המתקשבות וחומרי הקריאה – הנחיות נוספות יינתנו בהמשך.

ציון מעבר בקורס הינו בהתאם לדרישות חוג האם.

סטודנטיות/ים שיש ברשותן/ם מכתב התאמות מהאוניברסיטה וזקוקות/ים להנגשה בקורס מוזמנים לפנות למרצה או לעוזרת ההוראה בשעות הקבלה או במייל בסמוך לתחילת הקורס.

רשימת השיעורים ופריטי קריאה

1. מהי סוציולוגיה? (חלק ראשון)

צפייה בשיעור: הקדמה 1 (מרצה: פרופ' אורי בן אליעזר)
מושגים: דמיון סוציולוגי, עובדה חברתית, לכידות חברתית, פעולה חברתית, מבנה חברתי
חומר קריאה:

"חיברות" (עמ' 120-123; 127-143) "אינטראקציה" (עמ' 146-167)
מתוך: משוניס, ג'ון. 1999. **סוציולוגיה**. תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

2. מהי סוציולוגיה? (חלק שני)

צפייה בשיעור: הקדמה 2 (מרצה: פרופ' אורי בן אליעזר)
מושגים: חיברות (סוציאליזציה), סוכני חיברות, נורמות, ערכים, פונקציונליזם, קונפליקט, אינטראקציה
סימבולית
חומר קריאה:

"הפרספקטיבה הסוציולוגית" (עמ' 2-26)
מתוך: משוניס, ג'ון. 1999. **סוציולוגיה**. תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

3. סטייה ופיקוח

צפייה בשיעור: סטייה (מרצה: פרופ' אריה רטנר)
מושגים: סנקציה (פורמלית ולא פורמלית), תיוג, פיקוח חברתי, פאניקה מוסרית
חומר קריאה:
סלע-שיוביץ, רויטל וגבריאל קאבאליון. 2004. "הדיווח התקשורתי בנושא כת השטן והרוק הכבד בישראל". **מפגש לעבודה חינוכית-סוציאלית** 20: 109-133.

4. סוציולוגיה של בריאות

צפייה בשיעור: בריאות, חולי ורפואה (מרצה: ד"ר דנה זרחין)
מושגים: מהותניות, תפקיד החולה, הבניה חברתית של מציאות, מדיקליזציה, אי-שוויון בבריאות
חומר קריאה:
סבירסקי, ברברה. 2006. "בריאות". בתוך: אורי רם וניצה ברקוביץ (עורכים). **אי-שוויון**. באר שבע: הוצאת אוניברסיטת בן גוריון בנגב. עמודים 64-72.

5. סוציולוגיה של חינוך

צפייה בשיעור: חינוך והשכלה (מרצה: פרופ' מאיר יעיש)
מושגים: סטטוס שיוכי, סטטוס הישגי, מריטוקרטיה, הסללה
חומר קריאה:
פניגר, יריב, עודד מקדוסי, וחנה איילון. 2016. "אי שוויון בהשלמת התואר הראשון: רקע חברתי, הישגים לימודים קודמים ומאפיינים מוסדיים". **סוציולוגיה ישראלית** 18(1): 82-104.

6. סוציולוגיה של ארגונים

צפייה בשיעור: ארגונים (מרצה: פרופ' אסף דר)

מושגים: טיפוס אידיאלי, רציונליזציה, הסרת הקסם מהעולם, בירוקרטיה רציונלית-לגאלית
חומר קריאה:

שנהב, יהודה. 1995. "הבירוקרטיה: שכלולו של מנגנון הפיקוח הארגוני". עמודים 222-203 בתוך **מכונת הארגון: חקירה ביקורתית ביסודות תורת הניהול**. ירושלים: שוקן.

7. סוציולוגיה כלכלית

צפייה בשיעור: סוציולוגיה כלכלית (מרצה: ד"ר טלי קריסטל)

מושגים: קפיטליזם, תשתית מטריאלית, מבנה-על, שיזור

חומר קריאה:

קריסטל, טלי. 2014. "הכלכלה הפוליטית של ישראל והגידול באי השוויון בהכנסות - 1970 2010".

סוציולוגיה ישראלית 15(2): 311 - 282.

8. ריבוד ואי-שוויון

צפייה בשיעור: ריבוד ואי-שוויון (מרצה: ד"ר אסף לבנון)

מושגים: ריבוד, אי-שוויון, סולידריות אורגנית, סולידריות מכנית, מעמד, סטטוס, מוביליות (ניעות), הון

אנושי, הון תרבותי

חומר קריאה:

יעיש, מאיר. 2004. "מעמדות בישראל". **מגמות** 43(2): 286-267.

9. סוציולוגיה פוליטית

צפייה בשיעור: פוליטיקה, ממשל וגלובליזציה (מרצה: ד"ר אסא מרון)

מושגים: סמכות מסורתית, סמכות לגאלית-רציונלית, סמכות כריזמטית, המדינה המודרנית, אליטות,

גלובליזציה

חומר קריאה:

רוזנהק, זאב ומיכאל שלו. 2013. "הכלכלה הפוליטית של מחאת 2011: ניתוח דורי-מעמדי". **תיאוריה**

וביקורת 41: 45-68.

10. תנועות חברתיות

צפייה בשיעור: תנועות חברתיות (מרצה: ד"ר יובל פיינשטיין)

מושגים: תנועה חברתית, זהות קולקטיבית, פעולה קולקטיבית, פוליטיקה מן השורשים

חומר קריאה:

ברנשטיין, דבורה. 2017. "הפנתרים השחורים: הסיפור האישי והקולקטיבי כמעשה פוליטי וכזירת

פוליטיזציה". **ישראל / פלסטין**, קובץ בעריכת קרן אור שלזינגר, גדי אלגזי וירון אזרחי. ירושלים: הוצאת

מאגנס. עמודים 293-257.

11. אתניות

צפייה בשיעור: אתניות (מרצה: פרופ' סמי סמוחה)
מושגים: קבוצה אתנית, מוצא משותף מכונן, גזענות, דעה קדומה, אפליה, אפליה מוסדית, תיוג אתני
דמוקרטיה ליברלית, דמוקרטיה הסדרית, דמוקרטיה אתנית
חומרי קריאה:
לוי, נטלי ויוסי שביט. 2015. "כרוניקה של אכזבה: אינטגרציה בין ערבים ליהודים בבית ספר יסודי".
סוציולוגיה ישראלית 16(2): 7-30.

12. מגדר

צפייה בשיעור: מגדר (מרצה: פרופ' יובל יונאי)
מושגים: מגדר, תנועה פמיניסטית, חברה פטריארכלית, חלוקת עבודה מגדרית, סגרגרציה תעסוקתית,
תקרת הזכוכית, שוליות מצטלבת
חומר קריאה:
וימן, גבי. 2000. "מגדר ופרסומת: נשים וגברים בתשדירי הפרסומת הטלוויזיונית בישראל". **מגמות**
40(3): 466-485.

13. רשתות חברתיות

צפייה בשיעור: רשתות חברתיות (מרצה: פרופ' אילן תלמוד)
מושגים: רשת חברתית, יתרון מבני, רשת מבודלת, רשת מלוכדת, הון חברתי, רנטה
חומר קריאה:
תלמוד, אילן. 2006. "רשתות חברתיות". בתוך: אורי רם וניצה ברקוביץ (עורכים). **אי/שוויון**. באר שבע:
הוצאת אוניברסיטת בן גוריון בנגב. עמודים 378-384.